

Maria Huitti: Henkilökunnan päihdeongelmat Suomen leikkaus- ja teho-osastoilla

Syventävien töiden tutkielma. Lääketieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto. Hyväksytty 18.1.2011.

Ohjaaja: Prof. Per Rosenberg, Helsingin yliopisto, kliininen laitos, anesthesiologia ja tehohoito

<http://hdl.handle.net/10138/24954>

Leikkaus- ja teho-osastojen henkilökunnan päihteiden väärinkäyttö vähäisempää kuin kansainvälisesti

Suomen leikkaus- ja teho-osastojen henkilökunnalla raportoitiin yhteensä 37 päihteiden väärinkäyttötapausta neljän vuoden aikana. Tämä kävi ilmi ylilääkäreille ja osastonhoitajille kohdistetussa sähköpostikyselyssä. Yleisimmin käytettiin väärin alkoholia.

Kansainvälisten tutkimusten mukaan päihteiden väärinkäyttö on yleisempää anestesiahenkilökunnan keskuudessa verrattuna muihin erikoisaloihin. Tämän on arveltu johtuvan muun muassa lääkkeiden helposta saatavuudesta, työn aiheuttamasta stressistä sekä henkilökunnan tahattomasta altistumisesta leikkaussalissa höyrystyneille lääkeaineille, mistä seuraa aivojen palkkioratojen herkistymistä.

Aiheesta ei ole kotimaista tietoa, ja siksi tässä tutkimuksessa kartoitettiin sähköpostikyselyiden avulla ongelman yleisyyttä Suomen leikkaus- ja teho-osastoilla. Ylilääkärit ja osastonhoitajat ilmoittivat työyksikössään ilmenneet henkilökunnan päihteiden väärinkäyttötapaukset vuosina 2006–2009. Tapauksista kysyttiin myös tarkempia tietoja, kuten väärinkäyttäjän ammattiryhmää ja väärinkäytettyjä aineita. Lisäksi selvitettiin, saiko väärinkäyttäjät hoitoa ongelmaansa ja pystyikö hän myöhemmin palaamaan entiseen työhönsä.

Kysely lähetettiin yhteensä 104 osastolle, joista raportoitiin 37 todistettua päihteiden väärinkäyttötapausta (vastausosuus 73 %). Näin ollen ongelma ei vaikuta Suomessa yhtä suurelta kuin kansainvälisessä kirjallisuudessa on kuvattu. Väärinkäyttäjistä hoitajia oli 70 %, lääkäreitä 22 % ja muuta henkilökuntaa 11 %. Rikosoikeudellisia tai valvontaviranomaistoimenpiteitä aiheutti 24 % tapauksista.

Yleisimmin käytettiin väärin alkoholia (78 % tapauksista), sitten opioideja (30 %) ja bentsodiatsepiineja (22 %). Tämä on yhtenevä löydös kansainvälisiin tutkimuksiin verrattuna. Lääkkeiden väärinkäyttö oli yleisimmin useamman lääkeaineen sekakäyttöä. Väärinkäyttäjistä hoitoa tai kuntoutusta sai 84 %, mutta heistä vain kolmasosa pystyi palaamaan entiseen työhönsä ongelmitta.

Päihdetyöryhmän toimenpide-ehdotusten mukaan hoitoa saaneet väärinkäyttäjät tulisi ohjata johonkin vähemmän riskialttiiseen työympäristöön, jossa lääkkeet eivät olisi niin helposti saatavilla. Enemmän huomiota tulisi kiinnittää myös niin sanottujen riskilääkkeiden kulutuksen valvontaan ja lääkejäämien asianmukaiseen hävittämiseen. ■